

Ester 4,1.5-14 Mordokaj se dozvěděl o všem, co se stalo. Roztrhl svůj šat, oblékl žíněné roucho a posypal si hlavu popelem. Vyšel doprostřed města a převelice hořekoval. Ester tedy zavolala Hatáka z královských dvořanů, který byl ustanoven osobně pro ni, a přikázala mu, aby od Mordokaje vyzvěděl, co se děje a proč si tak počíná. Haták vyšel k Mordokajovi na městské prostranství před královskou branou. Mordokaj mu oznámil všechno, co ho potkalo, i obnos stříbra, které Haman slíbil odvážit do královských pokladů za židy, aby byli zahubeni. Dal mu také opis vydaného zákona o jejich vyhlazení, který byl vydán v Šúšanu, aby jej ukázal Esteře a oznámil jí to, též aby jí vyřídil příkaz, ať vejde ke králi prosit ho o milost a přimluvit se u něho za svůj lid. Haták přišel a oznámil Esteře Mordokajův vzkaz. Ester však řekla Hatákovi a přikázala mu vyřídít Mordokajovi: „Všichni královi služebníci i lid králových krajín vědí, že pro každého muže i ženu, kteří by bez pozvání vešli do vnitřního nádvoří ke králi, platí jediný zákon - usmrtit! Jen ten, k němuž král vztáhne zlaté žezlo, zůstane naživu. Já jsem už třicet dní nebyla zavolána, abych vešla ke králi.“ Esteřin vzkaz oznámili Mordokajovi. Mordokaj však vzkázal Esteře: „Nedomnívej se, že v domě králově vyvázneš životem, jediná ze všech židů. Budeš-li v tuto chvíli skutečně mlčet, úleva a osvobození přijde židům odjinud, ale ty a dům tvého otce zahynete. Kdo ví, zda jsi nedosáhla královské hodnosti právě pro chvíli, jako je tato.“

Lk 18,2-8: V jednom městě byl soudce, který se Boha nebál a z lidí si nic nedělal. V tom městě byla i vdova, která k němu ustavičně chodila a žádala: „Zastaň se mne proti mému odpůrci.“ Ale on se k tomu dlouho neměl. Potom si však řekl: „I když se Boha nebojím a z lidí si nic nedělám, dopomohu jí k právu, poněvadž mi nedává pokoj. Jinak mi sem stále bude chodit a nakonec mě umoří.“ A Pán řekl: „Všimněte si, co praví ten nespravedlivý soudce! Což teprve Bůh! Nejedná on právo svým vyvoleným, kteří k němu dnem i nocí volají, i když jim s pomocí prodlévá? Ujišťuji vás, že se jich brzo zastane. Ale nalezne Syn člověka víru na zemi, až přijde?“

Perský kál Xerxes uspořádal šestiměsíční hostinu pro VIP přátele a po ní ještě týdenní pijatiku pro lid. Na závěr se opilecky chlubil kdečím a chtěl se pochlubit i krásnou královnou, jenže ta odmítla. I zasedla a rokovala o tom vlada a přijala usnesení, že kdyby tak jednaly všechny manželky, byla by to katastrofa, to žádá trest! Xerxes tedy královnu vyhnal a následoval konkurz na novou. Král si z mnoha dívek vybral jistou Ester. Líbila se mu a stala se součástí královského harému a bydlela v ženském paláci, z nějž nesměla vycházet ven, ba ani ke králi bez jeho svolení.

Její strýc Mordokaj, který ji vychovával, se mezitím dostal do konfliktu s nejvyšším hradním úředníkem, jemuž moc úplně zatemnila mozek. Úředník (Haman se jmenoval) toho drzouna, jenž se mu odmítal klanět, chtěl poslat na onen svět, ale pak ho napadlo, že trest zpřísní: ať ho doprovodí na onen svět i všichni jeho příbuzní aspoň do třicátého kolena. Nebylo těžké přimět krále, aby v tom smyslu vydal nařízení: „Toho a toho dne je dovoleno ty lidi beztrestně pobít a jejich majetek si můžete vzít,“ razítko, pečeť, podpis.

Co teď? „Ester, musíš zasáhnout!“ Až teď se dozvěděla, co se seběhlo: že strýčkova svoboda přivedla tamtoho úředníka na myšlenku všechny nás povraždit a už na to má i glejt. A ona to teď prý má řešit. Odmítla. Služebníci jí vzápětí přinesli Mordokajovu odpověď: „Možná ses dostala do královny blízkosti právě proto, abys mohla zachránit spoustu lidí.“ Ale jak? Dveře královského paláce zdobí nápis „Nepovoláním vstup zakázán.“ Ani ona sem nesmí, dokud ji král výslovně nepovolá. Když zákaz přestoupí, možná to bude její konec, tak to tady chodí.

Každá lidská společnost má nějaká pravidla a řád. Bez něj to nejde, ale pořád je nutné přezkoumávat, je-li dobrý. Mordokaj ten řád boursal, zatímco Ester naopak byla jeho součástí. Co z toho je správně? Na to se neodpovídá snadno. Věrný Mordokaj svou svatou neposlušností vedl dobrý boj, ale bez vlivné Ester by mnoho nedokázal. Krásná Ester by bez jeho svaté neposlušnosti užívala blaho luxusních balzámů, jenže co když Haman uskuteční ten svůj šílený plán? Jak se jí potom bude žít? Bude cítit vinu a unese ji? Ocitla se v situaci, o kterou nestála. Jisté bylo snad jen to, že už to nikdy nebude takové, jako před tím.

Vždycky se najdou lidé, kteří vám poradí nějaké „musíš“ nebo „nesmíš“, ale to vám pomůže jen málo: oni za vás vaši odpovědnost neponesou. A tak se rozhodla: odvážila se přes všechny zákazy vstoupit na nádvoří, král ji milostivě pozval dál a nabídl, že jí splní jakékoli přání. Ester ho pozvala k sobě na večeři a ať s sebou vezme Hamana. Bohatě pojedli a popili a Ester si přála zopakovat tu večeři ve třech ještě nazítří. A nazítří už své přání konečně vyslovila: totiž prosbu, aby jí byl zachován život. Král se v šoku pídil, co tím má na mysli, a Ester mu řekla o Hamanových plánech, které král sám před časem opatřil podpisem a razítkem. Hamanův konec pak nebyl dobrý, zato Ester a její lid byli zachráněni. Tedy skoro zachráněni: Bylo v té zemi zvykem, že jednou vydaný zákon nemůže nikdo zrušit, ba ani ten, kdo ho vydal. Výnos o povoleném vraždění platí, a tak nezbylo, než aby král vydal ještě jeden – že ti, kdo měli být beztrestně zabíjeni, se můžou stejně beztrestně bránit. Ve stanovený den tedy poteče krev a uvidí se, kdo s koho, a do té doby nás čeká napjaté očekávání a přípravy. A strach. Oč líp by se četlo, že se našlo nějaké smírné řešení, ale to v nabídce občas není.

I z odstupu mnoha staletí je ten příběh nepříjemně aktuální. Co zmůže člověk proti zlu? V pravidlech, která tam tehdy platila, mohla Ester jen sotva uspět: těžko za takových podmínek někoho zachraňovat a zlidšťovat celý systém proti vůli silnějších. A přece člověk zmůže víc, než by se zdálo. „Můžeš přece ovlivnit, co se bude dít,“ vzkázal jí Mordokaj, „možná, že jsi ten vliv získala právě proto, abys mohla pomoci jiným, i když je to risk.“

Ester se měla stát nositelkou milosrdenství. Kde však to milosrdenství brát, abychom měli co nést? V tomto biblickém příběhu ani jednou nezazní slovo Bůh. Což dnes taky známe: Boha v našem světě nevidíme a jeho vliv není na první pohled patrný, to jen víra s ním počítá (ale kdo nechce, počítat s ním nemusí).

Biblický vypravěč o Bohu výslovně nemluví, a přece o něm říká dost: o záchraně ohroženého lidu, o porážce zla a o milosti, kterou musí někdo nést, aby v druhých probudil jejich milosrdenství a chuť po spravedlnosti. Bůh je v tom příběhu skryt za pravdou a milosrdenstvím – tak ho poznáváme nebo aspoň tušíme – ovšem žít tu pravdu a

milosrdenství v praxi, to musíme my. Z celého srdce, ze vší mysli, ze všech sil.

Stojí za zmínku, že existují dávné řecké překlady této hebrejské knihy. Řeční překladatelé doplnili Boha všude tam, kde podle jejich názoru chyběl. Bůh vidí, Bůh pomůže, Bůh zachrání, Bůh potrestá. Ale až zaráží, jak tím celé vyprávění ztrácí na síle: kde bylo tušení Boží přítomnosti a vlivu, tam v překladu zbylo pár ponaučení, která příběhu ubírají na přesvědčivosti. V původním vyprávění musel jednat člověk a spoléhal přitom na Boha, kterého nevidí; v cenzurou upraveném překladu už všechno zařídí Bůh a člověk je napůl nadbytečný. I to je značně aktuální: není nutné hledat Boha jako režiséra za vším, co se šustne; vždyť odpovědnost za své činy neseme my sami. Zčásti odpovídáme i za druhé, avšak nejsme v roli jejich spasitelů: to po nás Bůh nežádá. Tuhle práci (záchranu) dělá on – dělá ji tak, že kdo nechce, vůbec jeho vliv v tomto světě nespátří a nenajde: a přece tu je a působí a láká nás k sobě a k životu.

Nemáme sílu změnit celý svět, leda něco menšího a možná ta změna k lepšímu nebude ani hned patrná a nebude snadná a možná bude bolet. A přece to není zbytečná investice, když mezi lidmi budeme přinášet milost, která sice není v naší moci, a přece může inspirovat nás i ty druhé. Naštěstí přitom nejsme odkázáni jen na své možnosti a síly: žijeme a jednáme pod Božím vlivem. A ačkoli to není na první pohled patrné, od Boží lásky nás jen tak něco nemůže odloučit. A když je to tak, o to svobodněji a s větší kuráží se člověk může ze svých sil připojit k záchrannému dílu, které Bůh pro tenhle svět podniká.

požehnání

Věříme, že si nás Bůh zamiloval a z milosti nám dal věčné potěšení a dobrou naději;

věříme, že co Kristus Ježíš udělal, udělal i kvůli nám a pro nás.

Ať vás ta víra a s ní Boží láska a pevná životní naděje vede přes všechna úskalí, nesnáze a rizika,

ať vás potěšuje a podpírá

a ať je vám zdrojem moudrosti a síly ve všem, co je před vámi, co máte udělat a prožít.

Amen.